

Politica, rechter, onderwijzeres

Mr. Everdien Flora Lagerwerf-Vergunst (1964) is politica, juriste en voormalig onderwijzeres. Sinds 12 juni 2007 maakt zij namens de ChristenUnie deel uit van de Eerste Kamer. Ze was lid van de commissie-Crossen die zich dit jaar boog over een gedragscode voor CU-vertegenwoordigers met een homoseksuele relatie. Zij werkt bij de rechtbank van Rotterdam als rechter. Ze was negen jaar plaatsvervangend lid van de Commissie Gelijke Behandeling (1995-2004). Verder doceerde zij strafrecht aan twee universiteiten. Ze woont in Ridderkerk en is lid van de Protestantse Kerk in Nederland. Ze was in het verleden voorzitter van de kiesvereniging van de RPF, een van de voorlopers van de ChristenUnie. Lagerwerf is getrouwd en heeft twee zoons (19 en 20) en een dochter van 12.

Flora Lagerwerf-Vergunst waagt zich niet aan uitspraken of het meeregeren van de ChristenUnie succesvol of geslaagd is. „Dat is te vroeg. We maken een leerproces door.” FOTO NEDERLANDS DAGBLAD/JACO KLAMER

Bondsvrouw op het pluche

Flora Lagerwerf-Vergunst ziet dagelijks dat de mens geneigd is tot alle kwaad

door Marie Verheij

Ze maakte in twintig jaar tijd een opmerkelijke carrière door. Flora Lagerwerf-Vergunst begon als leerkracht op de basisschool en is nu rechter in Rotterdam. Sinds anderhalf jaar zit ze in de Eerste Kamer namens de ChristenUnie. Een positie die eenzaamheid en vervreemding met zich meebrengt. „Christenen zouden elkaar niet zo de maat moeten nemen.”

Onlangs zat ze in haar eentje in het restaurant van de Tweede Kamer. Een groepje parlementariërs van een ander politiek gehalte vroeg haar bij hen aan te schuiven. „Ze is ChristenUnie, maar ze is wel oké”, riep er een. „Bedankt voor het compliment”, reageerde Flora Lagerwerf. „Alleen het woordje maar lijkt me misplaatst.” „Dat is de view die mensen van christenen hebben”, vertelt het Eerste Kamerlid later, in haar woonvertrek in Ridderkerk. „Je moet ze zelf laten zien wie je bent, dat je helemaal niet anders bent, je naast ze staat en met dezelfde dingen worstelt en op dezelfde punten de mist in gaat, maar dat je wel iets hebt van waaruit je leeft en dat je dat een ander ook kunt en daarom bepaalde keuzes maakt. Dat heeft helemaal niets met betutteling te maken.” Wie met Lagerwerf spreekt, ziet een ranke vrouw voor zich, in charmante kleding, zittend in een moderne stoel in het smaakvol ingerichte huis in Ridderkerk. Ze formuleert haar woorden behoedzaam. Gedickeerd komt ze over, een tikje afstandelijk ook, hoewel dat laatste gaandeweg het gesprek wegsmeelt en er af en toe een spontane lach klinkt. Ze wist jong wat ze wilde. Trouwen, een gezin stichten en een baan vervullen die haar in contact zou brengen met mensen, het liefst kinderarts. Ze zag af van zo'n lange

studie en koos voor de pedagogische academie. Op de dag dat ze afzwaaide, ging ze in ondertrouw. Ze werkte een aantal jaren fulltime als onderwijzeres. Daarna kwamen er kinderen.

NIET ONWIL, MAAR ONMAGT DRIJFT MENSEN

Twintig jaar geleden was een deeltijdbaan geen optie. Lagerwerf pakte een studie op. Het werd rechten en ze koos de richting straf- en familierecht. „Ik moet me niet opsluiten in een kamer en alleen maar vonnissen schrijven – het gaat mij om de interactie met mensen.” Jarenlang ging het goed: twee werkende ouders en drie schoolgaande kinderen. Totdat ze vijf jaar geleden in een crisis terecht kwam. De emoties borrelen naar boven als ze zich herinnert hoe diep ze er doorheen moest en hoe God haar vasthield. Sterker en gerijpter kwam ze tevoorschijn. „Ik heb ervaren dat de relatie met God het fundament van mijn leven is en dat dat uiteindelijk het enige is waar het voor christenen op aankomt. Alles wat daarna gebeurt, beroert me nog wel, maar in andere mate dan daarvoor. Natuurlijk moet ik verder met hetzelfde karakter. Zo ben ik nog altijd de perfectionist die ik was, alleen slijten de scherpe kantjes ervan af.”

Haar werk als rechter veranderde haar mensbeeld. „Ik ben opgevoed met het gegeven dat de mens geneigd is tot alle kwaad. Daar werd ik vroeger wel eens kregelig van. Nu deel ik dat uitgangspunt. Op grond van wat ik dagelijks in mijn werk tegenkom, kan ik helaas niet tot een andere conclusie komen. In dat opzicht ben ik pessimistisch over de samenleving. Alhoewel het in 90 procent van de zaken die ik als familierecht behandel niet zozeer onwil, maar juist onmacht van mensen is waarom ze het wel zijn van hun kinderen bedreigen. Ze hebben vaak een scala aan problemen: ze zijn vroeger zelf mishandeld, hebben schulden of huisvestingsproblemen, zitten in de bijstand of kampen met ziekte, hebben kinderen die gedragsproblemen vertonen, soms kinderen van verschillende mannen. Ze zijn niet in staat zelf hun problemen aan te pakken, laat staan op te lossen.”

Als het gesprek op de strafmaat in Nederland komt, recht ze haar rug en reageert ze vinnig op de vraag of die te laag is. „Dat is groep voor de bühne. De strafmaat is de laatste jaren juist omhooggegaan. Als straf-rechter weeg ik allerlei aspecten mee die bepaalend zijn voor straf, die meestal in de media niet voor het voetlicht komen. Denk niet te lichtvaardig over straf. Stel je eens voor dat de deur achter je in het slot valt. Het valt me in dergelijke discussies op dat mensen hier anders over gaan praten als ze zelf onverhoopt voor de strafrechter ver-

schijnen. Bovendien wordt dikwijls een dubbele moraal gehanteerd. We doen niet zo moeilijk over een glaasje op in het verkeer. Terwijl ik het letterlijk misdadig vind als iemand met te veel op achter het stuur kruipt.”

Is zij als moeder en jurist rigoureuze voor haar eigen kinderen? Ze aarzelt. „Ik ben best streng, in ieder geval consequent. Anderzijds laat ik ze op een gegeven moment vrij. Ik ben niet autoritair en naarmate je kinderen ouder worden, moet je ze leren loslaten. Kinderen maken dan keuzes die niet de jouwe kunnen zijn. Ik ben trots op mijn zoons. Ze zijn opgegroeid tot verantwoordelijke en volwassen kerels die bewust de keus voor het geloof hebben gemaakt.” Zelf groeide Lagerwerf op in een hervormd predikantsgezin van de gereformeerde bond. Ze typeert dat als liefdevol. „Thuis heerste gezag. We zijn als broers en zussen bijzonder open naar elkaar toe, evenals naar onze ouders toe. Als mijn vader in een preek bepaalde dingen zei, kon ik gerust zeggen: Pa, moest dat nu zo?” Nog altijd kerkt ze in een hervormde gemeente van bondsignatuur met niet-ritmisch psalmgezang. Van haar mag het best wat dynamischer, maar een halszaak maakt ze daar niet van.

CHRISTENUNIE KAN NUCHTERE POLITICI GOED GEBRUIKEN

In Den Haag is Lagerwerf de enige bondsvrouw van de ChristenUnie op het pluche van de Eerste Kamer. De sfeer die de ChristenUnie ademt, is betrekkelijk nieuw voor haar. Haar collega's in Den Haag lezen het *Nederlands Dagblad*. Zij niet: zij leest *NRC Handelsblad* en het *Reformatisch Dagblad*. „Zij praten geregeld over personen of kerkelijke aangelegenheden waarvan ik weinig weet. Dan voel ik me soms meer thuis bij Gerrit Hoidijk van de SGP.” In haar maiden-speech in juni 2007 zwaaide ze de mannenbroeders van de SGP lof toe. Daar neemt ze niets van terug. „Qua samenwerking streken wij tot een voorbeeld.” Toch stoort ze zich aan de schurende houding van de SGP ten opzichte van de ChristenUnie. „Wat wil je dan, vraag ik me af, terug naar paars?” Meeregeren is moeilijk voor de ChristenUnie, erkent ze. Aan uitspraken als succesvol of geslaagd waagt ze zich niet. „Dat is te vroeg. We maken een leerproces door.” Als oppositiepartij was het gemakkelijker opereren. Ze wil het woord verleiding niet gebruiken als het gaat om wel of niet in de regeringscoalitie stappen. „We zijn een politieke partij en als zodanig ben je verantwoordelijk om mee te regeren wanneer je die kans krijgt. Juist als je zelf uitgangspunten hebt waarvan je vindt dat die goed zijn voor land en volk.” Haar bewondering voor het CDA steekt ze

„ IK MAAK ER NIET ZO'N PUNT VAN ALS IEMAND MIJ EEN HAND WEIGERT ”

niet onder stoelen of banken. „Die partij is zo strak georganiseerd en heeft de juiste mensen op de juiste plaatsen. Maar het is niet eerlijk de ChristenUnie daaraan te spiegelijken.” Voor haar moet de ChristenUnie serieus werk maken met de aanleg van een database met mensen die ofwel lid zijn van de partij ofwel tot de achterban behoren en van wie je weet welke kwaliteiten en kennis ze in huis hebben, zodat je ze kunt inzetten en gebruiken. Verder is het vooral zaak de eigen achterban niet te vergeten. „Als de ChristenUnie evangelischen of rooms-katholieken aan boord wil halen, mag dat nooit ten koste gaan van de eigen achterban.”

Zou de ChristenUnie niet wat meer bonders kunnen gebruiken, de doelgroep waar ook de SGP op uit is? Lagerwerf lacht voluit: „Bonders bedrijven nuchtere politiek en nuchtere politici kunnen we goed gebruiken. Zie het los van de kerkelijke achtergrond: je kiest voor de partij, het gedachtegoed en voor de mensen die ervoor gaan.”

SARAH PALIN MAAKT WEL EEN VONKJE LOS

Aan het suikerfeestballonnetje van Tineke Huizinga van de ChristenUnie wil ze niet veel woorden kwijt. De staatssecretaris is er ingeluisd door de pers en heeft het zo niet bedoeld. Maar Lagerwerf beaamt dat islamisering een thema is waarmee alle gevestigde partijen worstelen. In haar werk als rechter komt ze die problematiek geregeld tegen – denk aan de islamitische advocaat Enait die weigert op te staan voor de recht-bank. „Ik ga uit van het beginsel van de geestelijke vrijheid. Elke vrijheid wordt begrensd – en houdt in dat je het risico loopt te kwetsen of inbreuk te maken op rechten van anderen. Onze democratie en rechtsstaat heeft joods-christelijke wortels. Tot op zekere hoogte zeg ik: dit is wat wij hier in Nederland doen, zo zijn onze manieren en je past je aan. Tegelijkertijd maak ik er niet zo'n punt van als iemand mij een hand weigert en op een andere respectvolle manier groot. Ik ben er niet de persoon naar om ieder item op de spits te drijven. We hebben in ons land heel lang vreedzaam samengeleefd met alle verschillen die er waren. Het

is jammer dat het klimaat de laatste jaren verhardt.” Het Amerikaanse verkiezingspektakel past niet bij de rustige Lagerwerf, maar intrigeert haar bijzonder. „Het is boeiend wat een vrouw als Sarah Palin bewerkstelligt. Bij mezelf merk ik dat er iets van een vonkje ontstaat. Ik ben pro life – verder deel ik haar opvattingen absoluut niet. Toch maakt zij iets los, en bewonder ik haar. Ik zou op de Democratische Partij stemmen, omdat ik vind dat in de regeringsperiode van Bush de mensenrechten ernstig zijn geschonden, denk alleen maar aan Guantánamo Bay.” Nederland gaat volgens de politica te veel de kant op van Amerika. „Er wordt gestemd op personen, niet op partijen. Er wordt niet gekeken naar gedachtegoed, maar hoe iemand het in de media doet. Dat alles veroorzaakt hijgerigheid in Den Haag: Kamerleden vragen aan de lopende band spoeddebatten aan en stellen vragen aan de hand van krantenberichten. Moties en amendementen verliezen aan betekenis. Er is iets mis met de kwaliteit van het politieke bedrijf. Het geeft te denken dat wij in de Eerste Kamer op de laatste dag voor het reces een aanbestedingswet afstemmen die in de Tweede Kamer met algemene stemmen is aangenomen. In de Eerste Kamer wordt een motie dusdanig voorbereid, dat die alleen maar ingediend wordt als je er bijna zeker van bent dat die wordt aangenomen.”

ONGELUKKIG MET UITSpraak ONVERLIJKE BEHANDELING

Negen jaar lang was Lagerwerf plaatsvervangend lid van de Commissie Gelijke Behandeling. Die adviseerde dat een gemeente niet in strijd met de Wet gelijke behandeling handelt als zij weigert een trouwambtenaar aan te stellen die op grond van zijn godsdienst geen huwelijken wil sluiten tussen personen van hetzelfde geslacht. „Ik ben niet positief over de gewijzigde opstelling van de CGB inzake de gewetensbezwaarde ambtenaar. Daarbij kijk niet zozeer naar de voor onze achterban nadelige uitkomst, maar naar de juridische toets die is toegepast. Ik vind dat de belangen in deze zaak op een onjuiste manier zijn gewogen.” Na de uitspraak zocht ze direct contact met de ondervoorzitter van de CGB. „Ik heb hem erop gewezen dat je met dit soort oordelen meewerkt aan de polarisatie in dit land. Daar was hij wel gevoelig voor.” De reactie van minister Plasterk op de Visie-nota (homo)seksualiteit van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (waarvoor Lagerwerf een homoseksuele relatie als strijdend met de grondslag van reformatische scholen wordt gesteld) bracht haar niets nieuws. „Ik begrijp niet dat iedereen nu zijn wenkbrouwen daarover frons. Zijn

opvatting is namelijk niet nieuw, maar maakt al sinds 1993 deel uit van de wetgeschiedenis. Toen is vastgelegd dat een school iemand niet mag ontslaan alleen omdat hij als homoseksueel samenleeft. Wat mij in de brief van de minister wel stoort, is dat hij slechts één kant van de zaak belicht. Aan de vrijheid van onderwijs en de beleidsvrijheid van scholen wijdt hij geen woord. In dat opzicht heb ik wel weer begrip voor de verontwaardiging. Ik heb trouwens evenmin begrepen dat de christelijke media enerzijds het rapport-Crossen afserveerden en anderzijds het VGS-rapport op het schild hieven – volgens mij zit er geen ruimte tussen de twee. Al zijn de bevoordelingen wat anders, de strekking van beide rapporten komt op hetzelfde neer.” Het steekt haar dat de gereformeerde gezindte er „goed” in is mensen die hun nek uitsteken en die een vooruitgeschoven post bekleeden, neer te sabelen. De reacties vanuit die hoek op haar positie indertijd als plaatsvervangend lid van de Commissie Gelijke Behandeling en de reacties op het rapport-Crossen stellen haar persoonlijk teleur. „Ik ervaar dan een stuk vervreemding en eenzaamheid naar mijn eigen achterban toe.”

VROUWEN REAGEREN VAAK ONBARMHARTIG OP ELKAAR

Lagerwerf behoort tot de categorie hoogopgeleide werkende vrouwen. Als het gaat over de arbeidsparticipatie van de vrouw, gaat ze niet a priori op de rem staan. „Dat is primair de verantwoordelijkheid van man en vrouw samen. Wel heb ik ondervonden dat je als vrouw meer barrières moet overwinnen.” Toen ze in de Eerste Kamer werd gekozen, besloot ze het werk bij de rechtbank naar drie dagen terug te brengen. „Ik had er liever vier gewerkt. Drie dagen levert bepaalde spanningen op. Je komt bijvoorbeeld minder snel in aanmerking voor leuke klussen.” Ze betreurt het dat vrouwen elkaars keuze om al dan niet buitenshuis te werken vaak zo onbarmhartig bekritisieren. „De kinderen die ik als familierechtster onder ogen krijg, zijn niet per definitie kinderen van wie vader en moeder werken. Natuurlijk begrijp ik dat moeders van grote gezinnen thuis hun handen vol hebben. Wel plaats ik een vraagteken bij de manier waarop, aan de hand van de Bijbel, het niet buitenshuis werken van vrouwen met een kleiner gezin en met schoolgaande kinderen wordt gerechtvaardigd.” Mede in het perspectief van de aanstormende vergrijzingsgolf onderschrijft ze het beleid van de overheid om meer vrouwen te stimuleren aan het arbeidsproces deel te nemen.